

K R E S T Ā N

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :	Majitelia a vydavatelja :	Redakcia a vydavateľstvo : V Budapešti VIII. ker., Práter-ulica 44.
Na celý rok — — — — 2 zl. — kr.	MIKULÁŠ LEPSÉNYI	sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
Na pol roka — — — — 1 „ — „	a	pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Na štvrt roka — — — — „ 60 „	GERHARD NÉMETH.	Cena jedneho 5 stĺpcového malého riadku je
Jednotlivé číslo 4 kr.		10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Bez podpory.

1898/1
 14 2 900
 11.13

Dobří katolíci.

šak je len veľa takých panákov v Maďarorságu, ktorí sa chvastajú, že sú oni dobrí katolíci. A predsa beda, prebeda im bude jednúc, bárs teraz ustavične melú jazykom, že sú dobrí katolíci; a jako keby k tomu najatí boli, tak sa bijú v prsá, že sú oni dobrí katolíci. Lenže ich katolíctvo je také, že by skorej zaslúžili, aby po chrbáte a inokade od druhých boli bití.

Csáky minister pachoril sa neráz na sneme, že je on dobrý katolík, preto ale rečnil v snemovni za protikresťanské predlohy. Wlaššič neráz už vypustil z úst, že je on dobrý katolík, preto ale on je otcom zákona beznáboženstva a z kat. základia vydržované školy nechce prepustiť kat. samospráve, lebo vraj národná kultúra by znebezpečená bola. A koľko bych mohol takých pospomínať, ktorí na stolci vysokej hodnosti sa nachádzajú, preto ale vedia to srovnáť so svojou hodnosťou a učenosťou, že práve vtedy tvrdia najviac, že sú oni dobrí katolíci, keď to činia, čo z katolíckeho stanoviska schvalované byť nemôže, ba v tom istom čase sú snáď členami protikresťanskej zednárskej sekty.

Keď tedy u tých vysoko postavených a neráz dosť vzdelaných liberálov toto zkusujeme, či od tých nižších panákov liberálov, od tých gajdošíkov múdrejšiu reč môžeme očakávať? Či sa divíme nad tým, že títo s ľavou rukou zauškujú matku cirkve, preto ale v tom istom čase s pravickou tuho sa bijú v prsá, že sú oni dobrí katolíci?!

Keď také chovanie sa liberálov nen'e múdre, nech aspoň naše zachádzanie a smýšľanie je múdre.

Neposudzujme ich dľa reči, lež hľadme na ich skutky.

Kto je tedy dobrý katolík, kto je verným synom cirkve, matky to duchovnej?

Dobry katolík nezapovrhá ani príkazy božie, ani príkazy cirkevne.

Kristus Pán povedal, že kto neposlúcha cirkve, aby od nás za pohana a verejného hriešnika bol považovaný. A predsa koľkí zaslepení kresťania sa najdu v Uhorsku, ktorí pri voľbách obecných, stoličných a i krajinských s takými kresťanmi, proti ktorým tak ostro sa bol Kristus Pán vyslovil, zachádzajú nie jako s pohanmi, nie jako s verejnými hriešnikami, lež jako s priateľmi. Či nepovedal Kristus Pán, že kto nenie s ním, proti nemu je. To jest kto nežije dľa jeho príkazov, jeho nepriateľom je?!

Aby ste sa nedali bezzákladným chvástaním liberálnych panákov mámiť sa, skúmajte predovšetkým a nadovšetko, či taký „dobry katolík“, ktorý vás pri volbe potrebuje, chodí každú nedeľu a sviatok do kostola?

Či aspoň v piatočné a tie hlavné pôstne dni zdržuje sa mäsitého pokrmu? Či ho vidíte aspoň raz do roka si klaknúť k spovednici; či ste ho vy, alebo iní videli od sobášu k oltáru ísť, aby prevelebnú Sviatosť Oltárnu prijal?

Dajme pozor naňho, či sníme klobúk pred chrámom, pred krížom, pred kňazom Najsvätejšieho nesúcim?

Opýtajme sa ho, jaké noviny, časopisy drží, číta? Opýtajme sa ho, do jakkej školy chodia jeho deti?

Toto sú tie hlavné otázky, na ktoré dostaneme-li prajnú odpoveď, a presvedčení sme-li, že pravdu povedal ten panák, vtedy i bez toho, že by tvrdil to, uveríme mu, že je dobrý katolík.

Dobre si zapamätajme, že opravdive dobrý katolík nikdy nepovažuje za potrebné, tvrdiť a dokazovať to, že je on dobrý katolík. Kedy tvrdil Ferdinand Zichy, že je on dobrý katolík?

Tedy to je už samo v sebe zlým znakom, keď kto ustavične tvrdí o sebe, že je on dobrý katolík.

Tedy nesadajme tým na lep, ktorí veľký krik robia, lež dľa života a skutkov rozsudzujme ľudí, a dľa toho buďme privržencami, alebo protivníkami patričných ľudí.

Dr. Čachtičan.

Odhalený, ľud mamiaci, liberalismus.

Úloha zdravého agrarismu.

Jako vidíme, v celej Europe dva smery bojujú jeden proti druhému, liberalismus a socialismus. Oba sa usilujú úplne sústrediť štátnu vládu a spoločnosť sriadiť dľa liberálnej žiadosti sústrednosti, obmedziť slobodu jednotlivcov a krky vykrútiť neodvislému životu občianskemu. Oba chcú zabezpečiť všetky prostriedky krutovlády pre štát, ktorý si ony predstavujú, a len taký rozdiel je medzi nimi, že zatiaľ liberalismus veľkapitalistu, zatiaľ socialismus surovú silu nevzdelaného robotníckeho ľudu chce samovládou krajiny ozdobiť.

V tých dvoch smeroch pohybov zastúpených vidíme medzinárodný veľkapitál a podobne v medzinárodný premeneného robotníka. Kde sú ostatní? Všet

medzi tými krajnými kruhmi ľudu sú ešte milióny aj iných stálych tried, z ktorých tiež pozostáva štát, ktoré tiež udržuju štát, tam je kupr. roľník, statkár, malý priemyselník, malý kupec, kňaz, učiteľ, spisovateľ, umelec, slovom ústrojnôst štátu tvoriaci celý rad ľudí, ktorí štát udržuju, vlast s oddanosťou miluju, na mravnom základe sa nachádzajú a svoju vieru nado všetko miluju. Či záujmy týchto nikto nezastupuje v nijakom smere, o dobrobyt a duchovný vývin nikto nemá starosť? Nie! Do toho najnovšieho času nebolo v Európe takého pohybu, ktorý by si to za cieľ bol považoval, že títo najosožnejší členovia spoločnosti zachovaní byť musia, a ktorý by proti neoprávnenému úžerníctvu veľkapatálu sa obrátil, týchto reálnou prácou sa zaoberajúce triedy, čiastku to národa bol podporoval, a uľavením biedy, koniec bol spravil pohybu robotníctva proti spoločnosti namerenému.

Len v posledných časoch zjavil sa agrárskym (roľníckym, hospodárskym) rečený pohyb, ktorý ale zastupuje záujmy všetkých reálnych tried, a síce po celej Európe, bárs v západných krajinách snád už i prineskoro, dosť skoro ale v našej drahej vlasti, ktorej veľké územie je úrodné, ľud ešte nepokazený a stáleho rázu, kde sa ešte pestuju vidiny viery a vlastenectva, duch gšeftovanie ešte nevpustil hlboko korene do ústrojnôst spoločnosti, a tak ono ešte len za zovnú-tornú chorobu považovať sa môže. U nás sa ešte dajú napraviť chyby, a i nádej jesto k tomu, že chorý uzdravený bude, len prameň galib sa musí vyskúmať, a svedomitou horlivosťou bedlivou musíme sa do liečenia dať.

Kde je prameň galiby, to už vieme; teraz už len spôsob liečenia musíme ustáliť a ho úplnou oddanosťou bez pobočných ohľadov uskutočniť.

Keď už veľkapatál spojil sa so všetkými tými, ktorí z tohoto žijú, keď robotníci po celom svete sa organizuju: organizujme a sriaďujme sa i my čo také triedy, ktoré tamých prevyšuju na počet, na cenu mravnú; my sme povolani udržať štát, žijeme z výrobu statočne nadobudnutého, obrábame zem, neobchádzame prácu. Tieto naše triedy pokojnou cestou musia vyvinuť svoje seba-povedomé sily, hatíť namáhanie za vycicaním iných, starať sa o vyhovení oprávneným žiadosťam nevzdelaných zástupov ľudu, a tak cestu zamedziť ich prevratným úmyslom.

Predovšetkým sa musíme postarať o to, aby zabezpečená bola výnosnosť toho najobecnejšieho prameňa dôchodku, a tým je u nich bezpochybné zem, ktorá najviac ľudí chová a ktorá zastupuje doplňujúcu časť kultúrou upotrebených duchovných síl, obrannú moc a prácu. Sme-li roľníctvu na pomoci, s tým zabezpečujeme každodenný potrebný chlieb väčšine občanov.

Položenie našej vlasti je mimoriadne prajné, jarkosť jej zeme je výborná, k čomu keď pričinieme silu robotníckeho ľudu, už vidíme, že je dobre s nami. Len prekážky gšeftováním do cesty postavené si musíme poodstraňovať. Predovšetkým máme mať starosť o úverných potrebách ľudu, čo takými spolkami najlahšie sa dá docieľiť a o ichž rozširovanie máme mať starosť. A jaké majú byť tieto spolky, jako sa majú sriaďiť?

Ja myslím, že uvedenie do života úverných spolkov je vec ľahká, jestli odložené groše svoje nedoprjeme opovážlivým podujatím, lež radšej takýmto pomocným spolkom. Takýmto spôsobom sa soberie prvá summa lacných peňazí, ktorá je potrebná na

prvé odenie a k zachovaniu obchodu. Podobne pomocou spolku sa môže prevádzať aj assekurovanie proti nehodám živlov, následkom čoho tieto škody rovnako sa podelia, a krajina by mohla aspoň daňam zodpovedajúcu summu usporiť, čo by ovšem veľmi napomáhalo tak roľníctvu, jako i priemysel.

Zdvihovať treba i znalosť vecí, zvláste aby roľnícky ľud poučiť sa mohol, na vidieku treba stavať vzorné usadlička, ktoré by praktične dokazovaly, že znalosť obrábanie zeme je výnosnejšie, známosti by rozširovaly; a o veľa ľahšie by sa dali zaopatřit látky k zvýšeniu obchodu potrebné. Aj v ľudových školách by sa aspoň základné fahy roľníctva mali prednášať, vo vyšších znalostných ústavoch ale vyučovanie by malo takého smeru byť, aby sa srovnávaly theoria a prax, rozširoval opravdivý duch hospodársky, i so zásadami pestovania vývinu zeme a zachovania jej plodiacej sily.

Kde je ale veľmi nápadno nerovnako rozdelená zem, obyvateľstva ale veľa je a rozpiestierať sa nemá kde, tam by sa mali také zákonité naručenia uskutočniť, ktoré by chránily práva majiteľa i arendaša, obapolné pomery by sriaďily a ich stáosť zabezpečily. Veľmi vyhodné by to bolo pre majiteľa, ktorého dôchodok by sa takým spôsobom zvýšil a zabezpečil, prospešné by to i ľudu bolo, ktorý — bárs sám obrába zem, bez lepších výhľadov musí hospodáriť. Len ľud vie krok držať s obchodom, a len takto by on mohol zbohatnúť, ponevác by vedel, že v nevy-povedateľných preajmoch vládze sverením na vieru, ktoré sverenie je prameňom stálosti. Lenže ešte i hlbšie výsledky by vyvieraly z toho naručenia, čili v ímaní zmáhajúci roľník by mohol svoje deti učiť nechať, a tak tieto výborní, čisto národní členovia by zapravili tie škáry strednej triedy, ktoré sú tak veľmi nápadnou chybou našej spoločnosti, a ktoré zapravíť sa dajú jedine z ľudu pochodivšími členami, aby sa celá ústrojnôst spoločnosti vyvíňovať mohla. Sriaďenie robotníckej triedy i samu vládu by prinútilo, aby tabé collné a tarifové smlúvy uzavrela ktoré by záujmy agrárskej (roľníckej) triedy vo veľkej miere podporovaly.

Prvá úloha k seba-povedomiu prebudenej agrárskej triedy je, aby koniec spravila tým nadužíváním obchodu, s pomocou ktorých cenu úrody snižuju gšeftári práve vtedy, keď by i sám dorabateľ ju mohol zceniť, zas zvyšuju a troviteľom predávajú. Toto machľovanie gšeftárov zapríčiňuje to, že dorabateľ je zbavený výnosu svojej práce, tro ítel ale zas lacnoty potrav. Predovšetkým mám pred očima špekulácie bursové, na základe ktorých môže dakto predať dačo, čo nemá, aby si len tovar iného níže hodnej ceny zaopatřit mohol. A to je taká výsada gšeftárov, za ktorú by iný občan prisnej pokute podriadený bol. Tento nemravný prostriedok bursového sveta, pomocou ktorého tým najľahším spôsobom si môžu cudzie vlastnosti nadobudnúť, v tej najcitlivejšej miere poráža roľníka a je mu na škodu; malý priemysel tak tiež i reálnu prácu kynozí. Treba žiadať od vlády, aby prisno kontrolovala veľké podujatia priemyslu; falšovanie ale, zvláste falšovanie potrav aby prisno trestala, že by tak solidný priemysel závodu schopným byť mohol.

Náramná väčšina majetku je v hrsti bankárov, zem je obfažená dlžobou štátnou a privatnou, väčšou, nežli kolko ona hodná je; kdežto rozličné papiere bankárov na základe storakých výsad sú celkom čisté od dane. Tí teda, ktorí osoh fahajú z celého sveta, nemajú čiastku v farchách štátu, a síce len preto, po-

neváč daňový rozmer liberálneho štátu len reálne ímanie olupuje, ktorého výnos následkom gšeftovania už i tak je ukrivdený, kdežto kapitál verného priateľa obora výsadami bráni ešte i proti tomu najpotrebnejšiemu odaneniu. Odanenie týchto kapitálov musíme požadovať, nech znáša i farchy toho štátu, ktorý mu v tolkých vecách volká.

Všemožným dovoleným spôsobom musíme sa usilovať brániť záujmy robotníkov fabrických proti úžerstvu a lakomstvu bankára, aby sa tak ich oprávneným žiadosťam vyhovel, a tak oni vyrvať boli zo železných pazúrov medzinárodného smýšľania a navrátení spoločnosti.

Obmedziť musia sa i úroky, nech je už raz koniec tej neriadnosti, dľa ktorej peniaz bez práce s väčším výnosom je spojený, nežli realny majetok s prácou spojený.

Aby sa tieto poriadky previesť mohli, to len od našej spoločnosti závisí, ktorá všimnúť by si ma'a raše záujmy a sriadíť sa v záujme spoločných záležitostí a spoločných vidín. Určitým vyjavením svojej vôle koniec spraví nadužívaniu a do poriadku donese hmotnú stranu socialnej otázky.

Podáva: *dr. Čachtičan.*

POLITICKÉ CHÝRY.

Politická slávnosť. Už je po oslavovaní 50 ročnej pamiatky toho, že sa potvrdily veličenstvom zákony slobody. V snemovni vyslancov sídeni boli tak krajinskí vyslanci, jako aj veľmožovia 11. apr. o 11. hodine. Predsedovali gr. T. Károlyi a dr. Dezider Szilágyi prečítal sa odpis pozdravenia, ktorý medzi éljenovaním prijatý bol, potom ale sadli zákonodarcia na koče a šli do Budína pred kráľa, kde ich veličenstvo na tró e čakal. Kráľa Szilágyi pozdravil, potom pozdravenie zákonodarcov prečítal. Toto dlhšou rečou poďakoval veličenstvo, na konci ktorej prosil Všemohúceho, aby hojne požehnal snahy zákonodarcov uhorských. Reč Veličenstva častejšie bola pretrhnutá zvučným éljenovaním. — Hlavné a sídelné mesto Budapešť tiež malo zasadnutie v tejže záležitosti po poludní o 4 hodinách. Hlavnomestskí obyvatelia večer osvietili obloky; aj pochodňový ťah bol okolo kráľovského palácu. Brány ale polepené bo'y cedulami s takouto osnovou: Zatiaľ nebude pokoj v Maďarorságu, zakaľ nebude zákonom všeobecné volebné tajemné volebné právo. Na vidieku vo väčších mestách tiež sa oslavovala 50 ročná pamiatka občianskej slobody.

Kossuthová strana a jej denník „Egyet-értés.“ Kossuthisti žijú mrú za 15. marca, o 11. tom apríli ani počúť nechceli a nechcú. A hľa dennik tejto strany celý článok venoval obrane oslavovania 11. ho apríla. Neodvisliaci na chytre ani to nevedia, čo si majú počať, ponevác s jednej strany hlavným spolupracovníkom tohoto denníka je sám Fraňo Kossuth, s druhej strany ale mamelucké časopisy opierajú sa na ten článok neodvisliackeho denníka kapitálne česú Kossuthistov. Chudák Kossuth, však len veľa galíb a nepríjemnosti máš.

Letné zasadnutia v snemovni vyslancov. Dľa „Pol. Ért.“ páni vyslanci zlé prázdniny by mali

mať toho roku, lebo vraj z ohľadu na pojednávanie vyrovnania a na politické polozenie aj v lete budú zasadnutia sa vydržiavať v snemovni krajinských vyslancov.

Veľké shromaždenie katolíkov v Dolňom Rakúsku vydržiavať sa bude 29. nov. bežiaceho roku. Spojené s ním bude aj oslavovanie 50 ročného jubilauma cisarského.

Zničená volba. V meste Jászberényi Aladára Töröka zvolili za mešťanostu známym liberálnym spôsobom; kdežto on ani voličom tam nebol čo aktívny poručník. Neskôr zadakoval, lebo počul, že administratívny sudcovský úrad zničí jeho volbu. Zadakovanie sa neprijalo, volba ale zničila sa. Tento výrok hrozne porazil liberálov.

Chudák Wekerle! Z kvótového výboru celkom vynechali dra Alexandra Wekerleho, jedine na návrh vlády. Bánffy toto s tým odôvodnil, že sudca nemá čo hľadať v zákonodarstve.

Napomenutý Ferdinand. Bulharský panovník vo Viedni, kde neztrávu matku navštívil, napomenutý bol ruskou a rakúsko uhorskou diplomaciou, aby nepodporoval tak veľmi v Macedonii bulharskú agitáciu, lebo tie dve državy odhodlané sú na východe nedopustiť vojnu. Panovník Ferdinand teraz dľa toho napomenutia sa chová.

Prímerie na ostrove Kuba rečenom dostali povstalci od Španielska, bárs ho nepýtali. Lenže teraz už viac žiadajú; nie menej, ako to, aby sa Španielčania von vykludili s ostrova.

Boja sa ľudovej strany. Mamelucko-židovský denník „Pesti Hirlap“ píše, že sa Bánffy takto osvedčil: Neškodilo by, keby ľudáci počiatkom politických bojov neprichádzali vo veľkom poč e.

Ľudák v delegácii. Do delegacie pošle ľudová strana grófa Jana Zichyho, ktorý vynikajúcimi vlohami svojimi povolaný je veľký zástej tam hrať.

49 zákonných návrhov. O vyrovnaní vypracovala rakúska vláda 20 zákonných návrhov, uhorská vláda ale 19.

Turecké vyslanstvo u pápeža. Turecký cisar potvrdil návrh ministerstva, dľa ktorého riadne vyslanstvo turecké má byť vo Vatikáne.

Alliance israelite.

(Medzinárodné sdrúzenie židovstva.)

Mnohí kresťania, mnohí z ct. čitateľov „Kresťana“ nevedia, čo je to tá „Alliance israelite. Myslím tedy, že nebude od strany, keď v Kresťanovi o tomto medzinárodnom sdrúzení židovstva uverejnené bude. Je to nám kresťanským národom, zvlášte ale nám katolíkom vedieť takmer nevyhnutelne potrebné. Slyšme tedy.

Aby kresťanské národy nikdy z pút zlatej internacionality, t. j. z pút, z jarma, otroctva

židovského sa nevypustili, aby židovstvo na celom svete stajnými, jednakými zbraňami bojovalo a stajne proti kresťanstvu, zvlášte ale katolíctvu pokračovalo, sriadil židák freimaurersky veľmaister Cremieux v roku 1860 v Parízi medzinárodné sdrúženie židovstva „Alliance israelite.“

V povolani ku sridzeniu spolku tohoto praví Cremieux:

„Alliancia — sdrúženie — ktorú utvoríme, neni ani francúzska, ani anglická, ani nemecká, jest židovská, svetová. Iné národy rúznia sa jazykom a vlastou, my nemáme žiadnych vlastencov, ale len vyznavačov židovskej viery. Nikdy sa žid nespriateľí s kresťanom s moslemimom, až oba židovské náboženstvo prijmu. Roztrúseni medzi národami, ktoré naše záujmy a práva všade potláčajú, zostaneme navždy predovšetkým židmi.“

Naša národnosť je naša viera, viera našich otcov a iné neuznávame. Bydlíme v cudzích zemách, a do osúdob týchto zemí nás nič neni, dokúď naše záujmy nie sú zabezpečené.

Židovská viera jedneho dňa musí ovládať svetom. Židia ačkoľvek roztrásení ste po celom svete, vždy pamätajte na to, že ste synami vyvoleného národa.

Veríte-li, že viera vaších otcov jest jediným vlastenectvom; veríte-li že prez vaše zovnejšie vlastenčenie s národom s ktorým práve žijete, ste predsa jednotným národom; veríte-li, že židovstvo, tá jediná a politická pravda jest, činite tým, čo my chceme, naše dielo jest veľiké a sväté a výsledok náš neminie.

Náš stoletý nepriateľ, jest na hlavu porazen. Každého dňa sa zafahuje sieť, ktorú Izrael po celej zemeguli rozhodil a prorocťvá našeho svätého Pisma sa splňujú. Príde deň, keď Jeruzalem sa stane domom modlitby sjednotených národov a keď prápor židovskej viery viať bude i z najvzdialenejších brehov.

Chopme sa všetkých prostriedkov. Naša moc je veľká, naučme sa ju ovládať. Neni ďaleko deň, keď všetko bohatsvo sveta patriť bude výhradne židom.“

A hlavný židovský rabín v Marseillu vo svojom programe z r. 1884. praví: „My — židia — diktovať budeme svetu, čo má veriť, koho má ctiť, a koho preklíňať.“

Takto zneje proklamacia — povolanie židáka Cremieuxa, ktorú vydal pri zakladani „Alliance Izraelite“ r. 1860. k národu židovskému.

Táto Alliance izraelite, toto medzinárodné sdrúženie židovstva má sústredné — centrálné svoje vedenie v Parízi, má svoje kancellarie po celom svete, jemu slúžia všetky židovské

svetové noviny. Prostriedky, jakými židovstvo svetové panstva dosiahnuť chce, napísali viedeňskí rabíni svojím súvercom.

Roku 1890. bola vo Viedni rozširovaná bez všetkej závady brošurka, spísaná od niekoľko židovských rabínov v ktorej oni dávajú svojim súvercom židom radu, ako sa majú k ľudu zachovať.

Rady tie sú velice zajímavé; nebude na škodu ich v Kresťanovi uverejniť.

Rady tieto znejú:

1. Všetky kniežatá a europejské zeme sú zadlžené. Bursa je paňou týchto dlhov.

2. Pozemky prídu do židovských rúk. Preto jest nám treba vytisnúť nynejších majiteľov z pozemkov.

3. Remeslá budú oslábené; remeselník nespíe byť viacej, nežli nádenníkom.

4. Prirodzeným naším nepriateľom jest kresťanská cirkev; *preto ide o to, aby sme ju zničili.*

5. Pracujte bratria o zrušenie ozbrojenej moce; služba vojenská neni pre naše deti. Nie meč — ale peniaze vládnu.

6. Nedá sa uprieť, že za nynejšej doby jest nutná oprava hmotného — materialneho postavenia núdznych tried; tejto oprave by však musely priniesť obeť triedy majetné t. j. kapitál. Kapitál ale je v rukách našich, a preto jest potreba, by sme sa súčasili hnutia.

7. Podporujte stále nepokoje.

8. Všetek obchod, pri ňomž jest špekulacia a zisk, budiž v rukách našich.

9. Izrael má mať slávu a česť; preto sa musí vtláčiť do všetkých spolkov.

10. Všetky štátne úrady musia nám byť prístupné.

11. Máme peniaze a za peniaze sa dá kúpiť i česť i čnosť; žid nemá zneuctiť dcéry svojho národa. k tomu je dosť dievok kresťanských; ktorá chce zostať cnostnou, nedostane prácu. Jest treba naším mladým mužom dopriať tiež nejakého potešenia. Učiňte z kresťanskej prisahy radšej občiansku smluvu a jejich ženy a dievky budú ešte povolnejšími v našich rukách.

12. Podporujme špatnú tlač, — noviny, knihy, spisy, brošury, pamflety — a špatné divadlá. Vyžeňme odtúď kresťanov! Tlačou môžeme udelat právo neprávom, hanbu ctou, tlačou môžeme otriasať tróny a rozvádať rodiny. Môžeme pochovať všetku vieru v to, čo si nepriatelía dosaváď vážili; môžeme zničiť úver — kredit — rozputať vážne, spôsobiť válku a mier, slavným učiniť a zhanobiť. Kto má tlač, má ucho národa. Až bude mať židovstvo peniaze a tlač, môže sa otázať: „Kedy

sa nám uráči postaviť si na hlavu korunu, ktorá je našou, vstúpiť na trón a zamávať mocným žezlom nad národami zeme.“

Toto sú tie rady, tie prostriedky, ktoré majú židia používať, aby si mohli, keď sa im uráči postaviť na hlavu korunu, vstúpiť na trón a zamávať mocným žezlom nad národami zeme, zkrátka: aby mohli dosiahnuť svetové panstvo.

Myslím, že tu bude dobre uverejniť i onú radu, ktorú roku 1489. dali carihradskí židia francúzskym židom, dľa ktorej rady sa až po dnes židia rídia.

Ludvik XII. dal r. 1489 vypovedať židov i z Provence a preto mnohí dali sa krstiť, zostali ale vnútri židmi. Rabin Chamau obdržal toho roku z Carihradu od tamejšej židovskej obce dopis, kde sa francúzskym židom radi, aby sa dali len pokrstiť.

„Nariekate si“ čítame v tomto dopise, „že kresťania ohrozujú váš život, Nuže až vaše deti sa stanú lekári a lekárniky, a môžu život vašich nepriateľov — kresťanov — bez trestu zničiť. Nariekate si, že vám búrajú synagogy. Nech vaši synovia sa stanú kňazmi — katolíckymi a prelátami — biskupami — aby cirkev poškodili. Nech synovia vaši stanú sa advokátami, ktorí majú verejné záležitosti v rukách, jak sa vám ihneď podarí, že nad kresťanami vládnuť a jejich pozemky osvojiť si môžete.“

Mám tu dajaký komentár učiť? Nie. Keby som ja komentár učinil a v Kresťanovi ho uverejniť dal, isto by sa všetka židovsko-zednárska háveď na mňa oborila, za hrozného buriča vyhlásila a najmenej na jeden rok do väzenia ma uvrhnúť žiadala. Nečiním tedy žiadny komentár. Každý čitateľ Kresťana ráčiš si komentár učiť sám. Na jedno však zvlášte upozorňujem a si žiadam, aby si to každý dobre zapamätal, totižto ten 4 punkt: „Prirodzeným naším — t. j. židovským — nepriateľom je kresťanská katolícka cirkev; preto ide o to, aby sme ju zničili.“ Tedy židákom ide o to, na tom všemožne pracujú, aby našu katolícku cirkev zničili. A potom sa ešte najdu katolíci, ano i katolícki kňazi ala Rozsival, Komlósy et tutti quanti compagni, ktorí so židákami za jeden remeň ťahajú. Títo sú zaiste horší, nežli Judáš, toto jejich so židákami za jeden remeň ťahanie je skutočný iškoriotismus.

Tiež si i to dobre zapamätajme, čo hovorí Cremieux: „Nikdy sa žid nespojí s kresťanom,“ my zostaneme navždy predovšetkým židmi. A predsa sú u nás takoví hlupáci, ktorí veria, že židia splynú s nektorým národom k. p. s maďarským. Žid nikdy nesplynie so žiadnym národom. Žid zostane vždy židom. Assimilácia židov nikdy sa nedá previesť. Židovsko-natio-

nalny časopis Zukunft napísal tieto slová: „Nič na svete neprinúti nás — židov — k tomu, aby sme splynuli s nektorým národom.“ Len hlupáci, len židovskí otroci, liberálni tatári et tutti quanti compagni si môžu myslieť, žeby židia splynuli s maďarským národom, Avšak beda, prebeda by bolo tomu národu, s ktorým by židia splynuli, ten národ väčšia pohroma by nemohla zastihnúť, to by bol ten najväčší trest Boží pre ten národ, celý ten národ by iste v krátkom čase zahynul, z počtu živých národov vymazaný bol. I maďarský národ jestli by so židami splynul isto iste zahynie. My arijské kresťanské národy si zaiste nežiadame, aby židia s nami splynuli. Nech nás Pán Boh uchovať ráči od takového splynutia a tým i od hrozného zahynutia.

Ondrej Rojko, vyslúžilý farár.

Chlieb ači pušný prach!

Jestli my smrteľní ľudia chceli by sme rozhodnúť v tejto otázke, bez všetkého ďalšieho rozmyšľania, museli by sme vziať tú hroznú biedu, ktorá nastala dnes v každej obci následkom vlnajšej zlej úrody — do povahy. Tisíce a stotisíce dnes hladujú, kričia o pomoc, hlad svoj — ktorý všade nespokojnosť vzbudil — chlebom nasýtiť žiadajú. Toto ale nevidí a neočuje vojenský minister, ktorý žiadnu biedu netrpí, jeho vojaci nehľadujú, on nemá trápenie, o biedu ľudu málo sa stará, jedine len o to, aby mal pušný prach, kanony a vojenské šífy.

Hlas tých našich tisíc a tisíc biedu trpiacich ztratí sa jako hlas kričiaceho na púšti — nikto ich nepočuje — lebo tí, čo majú tisíce ba milliony na volby dať, na chlieb ľudu dať nemajú groša. Ba vojenský minister len jedno slovičko povie, a už dostane n illiony na pušný prach a gule.

Náš ministerpredseda vo veľkom týždni bol s finančným ministrom vo Viedni, kde predbežný štátny rozpočet robili na rok 1898-my, ktorý musí byť hotový prv, než zasadne delegacia 9-ho mája.

Pre nás tento rozpočet na toľko je významný, že finančný minister nič menej, nežli 55 millionov pýta v ňom len jedine na rozšírenie nášieho lodstva. Čo ale znamená táto nápadná premena? Daň platiaci právne môžu byť nalakaní. Oni síce tých 55 millionov a čo ešte k tomu prinde, zaplatiť musia, ponevác to vojenskému ministrovi náhle na rozum prišlo — že sa musí naše vojenské lodstvo rozšíriť.

A naozaj či je potrebné toto rozšírenie nášieho vojenského lodstva? nie! Veď jestli kedy naša monarchia bude mať vojnu, ona sa neskončí na mori, čo-že by hľadal silnejší nepriateľ na dalmátskych vrchoch, alebo v Istrii? Náš jediný nepriateľ na mori

môže byť Taliansko, a naše more je jedine východná strana Adrie, ktorá sa môže brániť s brehu. Na mori sa má brániť len Fiume, Triest — a na toto je dostatočná Pola so svojimi loďmi.

My nemôžeme nasledovať Nemecko, veď ono sa má brániť na mori oproti Rusku, Francúzsku, má brániť svetové-kupectvo Hamburgu atď. My ale čo máme brániť? Hore spomenuté miesta? Na to je 18 pancierovaných a torpedo-loďstva 70 rýchlolodí dostatečné.

Nádheru robiť, na to sme chudobní.

Prečo-že teda naši páni ministri nepovedia tam, kde majú, že škoda vyhodit 55 millionov na lode, keď ich netreba, škoda obťažit znovu našich chudobných a hlad trpiacích občanov — keď to nemusí byť.

Či len z vojenskými záležitosťami máme mať roboti, a na ne vyhodit 55 millionov vtedy; keď nám inšie nebezpečenstvo hrmí tu v krajine: socializmus?

Dnes si nevšímajú ešte, dnes ho len násilným spôsobom chcú udusiť, so žandármi a s guľou; ale to neide. Takéto veci od koreňa sa majú liečiť! Liečiť ho nechcete, uvidíte hrozné jeho následky časom svojím. Tunajší socializmus je najhroznejší, lebo sa tu jedná o chlieb; toto si ale nevšímajú tí — ktorým vec patrí — ale radnej pušný prach. Čačan.

Sírotársky kostol

*Sírotársky kostol, čierne veže on má,
nejedna sirotka v ňom si často stoná;
stoná, stoná, plače, že sa viac nevráti,
do domova svojho, ktorý je prekliaty.*

*A predsa nie kliatba, lež snád požehnanie
leží na ňom teraz a blaho mu kynie:
bo aj v smútku svojom sirotka ho žehná,
že Boh ju vyslyší, v tom je celkom pevná.*

*Ano bolast srdca, ktorú tie sirotky
vylievajú v chráme nebeskej múdrosti,
tá ich kraj poleje, úrodným učini
a smaže aj druhých tak preťažké viny.*

*Vysoké a čierne veže to hlásajú,
že mnohí ztratili domovinu svoju;
ale zvony milé lubozvučne hučia,
že radosti dojdú, ktorí sa tu mučia.*

*Mučenie ich život; láska, nádej, viera
osladzuje ich však, ktorá tak vyviera*

*zo srdienka jejich, ako prameň bystrý,
na ktorý keď pozreš, až sa skoro iskrí.*

*Iskry srdca sirôt sú cnosti kresťanské:
poniženosť, zbožnosť v srdciach jejich sa skvie;
lebo v smútku svojom bárs plaču, sa tešia
že im Boh poskytnú istého pristrešia!*

Ján Kempný.

Slepý somár a sud s pekelnou.

V našej obci bolo sedem židov, čo pre nich šťastlivé, pre nás ale nešťastlivé číslo. Jeden z nich tak asi pred 20 rokmi privandroval na jednom somárovi, ktorý ačkoľvek bol slepý, pritom ale dost sily mal utiahnuť jednu starú taligu, na ktorej bol sud s pekelnou naplnený vložený. Mnoho obcí prešiel, ale ľud bol všade múdry, a obyvatelia nedovili mu so somárom v obci okolkovať, lebo obozretní sú, obávali sa, že by sa našiel aj taký, ktorý by najprv žida, potom uši somára, konečne tú pekelnou obmiloval, čo by mu v krátkom čase veľké nešťastie zapríčinilo mohlo. Tak teda žid pohnul somára, ten zakričal ia, ia! a vandrovali ďalej, kde slnko nového šťastia vychádza. Konečne prišiel Icik do dedinky, kde rozum predávajú. Myslel si, že tu, kde hlavy rozumom kypia, najdu sa aj múdri a vzdelaní ľudia, ktorí neодоženú ho tak, ako tam tí surovci, ale okošujú ten elixír života, tú pekelnou.

Icik pravdu mal. Leda pri obci, kde rozum lievikom merajú, somár zaspieval svoju známú pieseň: ia, ia! už sbeho sa mnohých múdrych, obstali somára a oslovili Icika:

„Icik, čo to tam v tom sude máte?“

„Čo v tom sude mám? Hja, kheby s e to vedeli, veru, šliag ma trafil, hneď by ste dhučkom vyskočili.“

„Ale, nerob špásy, žide, povedz, čo to tam máš?“

„Čo mi dáte?“

„Pes besný fa trhal, škaredý žide, ešte si len na pôdu našu nohu vložil, už sa pýtaš, čo ti dáme,“ hovoril Blažej, ktorý kedysi bol hajnikom a noviny čítal.

Keď Icik tak strmný hlas slyšal, zimnica ho triasla, lebo sa nalakal, že ešte i tu mu dajú laupas a bude musieť so somárom, ktorý zelenú trávičku chutno žral, ďalej vandrovať. Preto chytil sa ruzumu, a sladkým hlasom mluvil:

„Viete čo? Ja som nie ten človek, čo by špásy robil. Ja si myslím, keď som ja statočný, aj vy ste statoční, preto špás sem. špás tam, ja vám sud otvorím, a vy košujte, čo to tam mám.“

Vtedy sa už mnoho rozumných sbeho, obstali žida, somára a sud, čakali, čoto bude nasledovať.

Icik dal sud na čap, natočil tej pekelnou do sklenky, dal ju najbližšiemu Jankovi Muraj, a hovoril:

„Košuj, čo to za dobrý trúnok. Veru môžem ti povedať, že takého si ešte nikdy nepil,“ s tým pozdvihol sklenky naproti slnku a hovoril:

„Aké je čisté, jako to slnko, ktoré nám oči a čelo páli.“

Muraj vzal sklenku do ruky, ale sám nevedel, ako mu do ruky prišla, jednu chvíľku stál zamyslený,

ako keby sa nebol vedel odhodlať, čo má robiť, žid ho osmeloval:

„Čo sa bojiš? Už som sto takých sudov vyprázdnil, ale každý jeden len chváliť vedel ten trúnok, ktorý ja predávam a lifrujem.“

Muraja to omámilo, skleničku vyprázdnil, žid sa zasmial, vytiahol knihu, napísal do nej Janka Muraja, ten chudák sám nevedel, že on je prvý dlžník.

Aby som tie smutné udalosti ďalej obšírno opísať nemusel, lebo by mi srdco puklo, tí múdri občania ešte ten istý deň súd vystrebali, žid všetkých popísal, a od týchto časov započalo sa otroctvo. Icik nie zbrojom, flintami a kanonmi, ale jedným sudom, plným pekelnicou podmanil a neskôr znivočil jednu celú obec, lebo tá pekelnica nešťastná má tie vlastnosti, že aj rozumných sprostákmi učíní, pozbaví majetkov, a privedie na žobrácku palicu. Veru ten somár, keď už sud bol prázdny, nie darmo iakal!

Toto bola tá chýrna okupácia, kde len dvaja boli triezvi: žid a somár.

Na druhý deň zas prišiel, ale vtedy už ani núkať nemusel, tí rozumní občania sami prišli, popíjali, žid zo dňa na deň bohatnul, konečne v obci vystavil si ponajprv len chajdu, potom domček, až keď už z veľkej čiastky aj domy, role byly jeho, vystavil si dom, opravdivý kaštieľ, tak že po 20 rokoch, jedine on bol všemožný pán, meno si pomaďarčil zostal Huňady, ačkoľvek v obci ho len Icikom, on sám seba ale Huňadym menoval a predstavoval.

Lenže histórii našej nie je koniec. Druhý raz už nie sám, ale aj s Rachelou svojou dovandroval. Ráchela bola plodná. V 14 rokoch, čo spolu gšeftovali, obdarila Izíka a obec so 16 izraelitmi, ktorých mená tu nejdem počítat, lebo by vás čkanie chytilo.

Keby ale len Icik bol v obci našej bohatnul, ale on mal veľké známosti. V krátkom čase do obci našej privandrovali: Bocher, Fing, Hundertstern, Dreifus, Knoblauch familie. a kde som ja v stave počítat všetky tie deti, ktoré on v tak krátkom čase zjavil na to som nie súci, len že Árminov, Sálleben, Árpád Ráchel, Lia, Rebekkov plno bolo, to si môžete myslieť. A všetci bohatli, lebo ľud náš sa spustil. Krčma každý deň bola naplnená. Icika „veľkomožným“ Ráchelu „veľkomožnou“ titulovali. Už len na koči sa prevážali, na slepeho somára a taligu zabudli.

Fing predával mäso a žemle, žena jeho, bachratá židula, takú špatnú hubu mala, že keď poriadnym občiankam štekala, človek si tak mienil, že to nie ani ľudské hovorenie, ale sviňa v ľudskej koži. Bocher otvoril druhú krčmu, Hundertstern tretiu, Dreifus štvrtú. Knoblauch piatu . . . môžete si myslieť čo bol osúd občanov; hmotná a mravná zkaza, zpusťošenie, a potom . . . nie ťažko uhádnuť: žobrácka palica.

„Kdože bol ale ten siedmy žid?“ pýta sa pozorný čitateľ.

Ten siedmy nebol z izraelského pokolenia, to bol notár obce našej, ale padol židom do moci, ako mucha do pavučiny, odkiaľ niet vyslobodenia. Toto bola tá hlavná príčina, že židia robili, čo chceli, lebo žnáme nám to porekadlo: ruka ruku myje. Preto som písal, že sedem židov, lebo kto židom slúži, je tiež židom, keď aj nie ob

V Egypte žaby, muchy a kobilky tak nepustosily krajinu, ako táto kompánia našu obec.

Lenže na naše veľké šťastie ináč bolo písané v knihe života o obci našej.

Stalo sa, že bola v obci našej volba. Ármin cedule ľudákon potrhal, a po jednej korunke vóta po-

kúpil, a po volbe občanov „baranmi“ tituloval, to jest ako barany sa popredali. Potom bola volba ablegáta. Židia do jedného boli liberáli, a nie len že boli liberáli, ale v záujmu liberálnej stránky s celou ochotnosťou kortešovali, z kňazov našich posmech robili, ba Ármin aj z revolvera strielať hcel. Potom sme sa dozvedeli, že Icik vchod svoj do dedinky našej mal na jednom somárovi, a včul len na „koči“ sa vozí ďalej tiež i to nám sdělili. že náš krčmár a sklepník vtedy vtiahnul do obci našej, keď už bol buch-nul, krachnul, sbankrotnul. Tiež Ármina inkvirovali, že pálenicu svoju podpálil, lebo svedkovia boli, ktorí ho videli bežať, a za ním pálenica vyblkla. Aj repu sme sadili, ale Ármin sobral smetánku, a my sme srvatku museli vypiť, kdež to my sme pracovali od rána do večera.

Tiež stalo sa, že pri Fingovej na jednu statečnú občianku našu skočili, a táto ešte musela to pretrpeť, že bachratá židula jej nadala a na cti jej ublížila, kdežto my ju udržujeme, a keď do obci našej prišla, ani nemala čo žrať.

Toto všetko nám do hlavy bilo.

Čo tomu príčina, že tí židia, ktorých my udržujeme, takto sa nám odplácajú.

Práve vtedy, keď nám toto v hlave svitlo, stalo sa, že troch občanov našich, ktorí po pol gruntu boli maľi, dali spredať, a srdco nás zaboľelo, keď sme videli, ako ideme jeden za druhým na vňivoč.

Započali sme myslieť, či by nejaká premena tu nespomohla. V tieto dni prišli práve zo sveta naši drotári, ktorým sme smutný stav náš sdělili.

Keby nie títo, ktorí všeličo vo svete videli a skusili, s: ad ešte i dnes by sme v rúk nesvedomitých židov boli.

So dňa na deň sme sa schádzali, pretriasali tie príčiny, ktoré nás do takéhoto položenia doniesly, a potom za všetko to, čo by k polepšeniu a blahobytu nášmu slúžiť mohlo.

Už o týždeň sme si sriadili spolok triezlivosti. Len tri paragrafy mal:

1. nikdy neisť do krčmy;
2. nikdy trúnok nepiť;
3. sľub za try roky nezrušiť.

Potom prijali sme návrh Jána Beláka: sklep si usporiadať, ktorý včul so dňa na deň kvitne.

Zaviedli sme si aj spolok (peňažitý) vypomáhajúci, tak že v krátkom čase sme dlhy židom poplatili. Aby ale mali sme sa kde schádzať, založili sme čitateľský spolok, tiež usporiadali sme katolícky kruch, v ktorom sa podvečierkom zabavíme a jeden druhého poučíme.

Keď sme si všetko toto zaviedli, židia najprv prosbou, potom hrozbou chceli nás znovu zviest, len že sa im to nepodarilo, lebo každý jeden z nás je muž daného slova a sľubu.

Keď už dva roky prešly, židia pomaly smelosť svoju ztratil, už nás aj pozdravujú, my ale len zdaleka im ďakujeme, lebo tak vieme, že kto nebezpečenstvo miluje, aj do neho upadne.

Pýtaš sa aké malo následky naše spoludržanie? Takéto.

Ponajprv vyvandroval Fing, potom Hundertstern, za ním Knoblauch, Dreyfus i tak nebol oblúbený, lebo nehanebno šudil a bol v rodine s tým Dreyfusom, ktorý vo Francúzsku vlast svoju zapredal.

Bocher ten sa ťažko lúčil. Dobré mu tu išlo, my sme leda mali čo jest, on zostal virilistom, uznáme, že mal čo pratať, kým celú tú papierovú fabriku od-

vliekol, kde dietky naše prišli o zdravie, a včul ešte ako mátohy bledé sem a tam chodia spopuchnutými nohami.

Icik? Ten bol posledný, keď odchádzal na koči, Janko Muraj preriekol: „Pred 20 rokmi prišiel na somárovi, včul ide na koči, tým lepšie, aspoň ho prv z obce našej odveču.

A notár? Notár sa dal na pokanie.

„A kde je ten somár“ bude sa pýtať niektoré dieťa.

Somár zdochnúl.

Napísal: *Hádaj.*

Ponevác prvá štvrt koniec vzala, úctive prosíme ct. predplatiteľov, aby všetci tí, ktorí sľúbením pozadkového platenia, len listom objednali si Krestana, doposiaľ ale nič neplatili, tak tiež aj tých, ktorí len na prvú štvrt zaplatili, a tak tedy, ich predplatok koncom marca vypršal; buďte tak dobrí čím skorej nám doposlať predplatek.

Na prosbu viacerých osvedčujeme sa, že ktorí teraz neboli v stave platiť, a noviny sme im zastavili: jestli v liste zaviažu sa, že najneskôr do 1. augusta zaplatia toho ročnú dlžobu, na ich prosbu ochotní sme im noviny znovu posilať a trpezlivo budeme čakať na predplatok do toho času.

V Budapešti, 31. marca.

S úctou

Vydavateľstvo Krestana.

Veličenstvo Budapešti. Veličenstvo 11. apr. rano o 3/4 6. hodine prišiel do Bpešti, kde prijal na výsluchu zákonodarcov. V útorok po poludní o 1. hodine ale odcestoval do Viedne.

Krestanská štedrosť. Kráľovské knieža Josef daroval nemocnici poliklinickej 2000 zl.

80 ročný kráľ. Dánsky kráľ X. Christian 9. apríla 80 rokov mal. Od 1863. roku panuje. Šesť detí mal. Rodinné sväzky spájajú ho skoro so všetkými trónmi Európy. Ku príkladu ruský cár je jeho vnuk; dedič prestolu anglického je jeho zať. Kráľ Grécky je jeho syn.

Knieža prímaš Vaszary 13. apríla odcestoval na dlhší čas do Balaton-füredu.

Z arcibiskupstva ostrihomského. Čestnými kanoníkami stali sa dr. Teofil Klinda a Juraj Ulmer;

opravdivými ostrihomskými kanoníkami stali sa: Štefan Schlick správca gymnasia v Trnave, Karol Vezinger opáťfarár fary kráľovskej v budínskom zámku; titulárny biskup Michal Bogisich, opáťfarár v Budíne; a gr. Štefan Széchényi, správca Pazmanemu. Br. Arthur Gudenus, notár u sv. stolice v Ostrihome stane sa farárom v budínskom zámku v kráľovskom paľáci.

Prešporskými kanoníkami stali sa dp. farári Hőnig a Ferenczy.

† **Alojz Durdik**, nitriansky kapitulník nahle zomrel 7. apríla. Pred smrťou nebol nezdravý. O. v. d. P.!

† **Ján Póšta.** Neohrozený ľudák a horlivý kňaz farár kisúć-novomestský, ľudomil zomrel vo veľkú sobotu náhlou smrťou. Veľká ztrata to pre veriacich jeho, veľká ztrata pre ľudovú stranu. O. v. d. m. P.!

Milosrdné sestričky. V Temešváre nedávno uzavrel mestský výbor, že kúpy väčší pozemok pre kláštor milosrdných sestričiek. V tieto dni dostalo mesto odpoveď od ministra vnútra, ktorý potvrdil tie uzavretia. Keby len čím viac osád bolo šťastlivé kráštormi milosrdných sestričiek vládnuť.

Kňazov v Bosnii a Hercegovine, jako denník T. píše. minister Kállay vymenúva, čo je prameňom veľkej rozhorčenosti, ponevác tamajší občania na zákonoch ležiacu autonomiu majú. Tak vymenovaných kňazov menuje ľud kňazami Kallayho, a nepriam vládne a dobre prajne chová sa k nim.

Budapeštiansky kat ľudový kruh 17. mája bude mať riadne váne zasadnutie po poludní o 4. hodine v miestnosti svojej (VIII. Kisfaludy u. 7.), na ktoré úctive povolávame ct. členov.

Zle pochodilý Szalavszky. Szalavszky síce už opustil nemocnicu, preto ale ešte vždy nemôže chodiť, rana mu je otvorená, na tú nohu nemôže stúpať. Dľa mienky lekárov ešte dlhý čas je potrebný, aby on celkom dobre sa cítil na tú nohu.

Mráz. V minulom týždni v celej aradskej stolici tuhý mráz bol. Z ovocia toho roku už nič nebude. V obciach Halmágy a Györök aj sňah padal.

Veľké vojenské cvičenia budú toho roku na dve strany; V Hornio-Uhorsku, a aj v Dolnio-Uhorsku, V Hornio-Uhorsku v Spiši bude hlavné sídlo vodcovstva; v Dolnio-Uhorsku a'e v kúpeľoch Buzias rečených.

Mohamedánske manželstvo dľa minister-ského odpisu na správcu Rjegy uhorskí obyvatelia aj s mohamedánmi (tureckými pohanmi) môžu vstúpiť do stavu manželského.

Hrozná vražda. Na veľký piatok v noci ktosi podrezal hrdlo kupcovi Jozefovi Tomarovi vo Verseci neďaleko železničnej stanice bydliačeho. Vrah ho najprv sviazal, všetko vybral, potom ho zarezal a so všetliakými vecami ušiel.

»Besnica«. Vodka čertová už všelijake meno má, medzi iným aj besnicou ju menujú, snád preto, lebo daktorý napitý človek tak sa chová neráz, ako by rozumu nemal, celkom divo-besno. V Pittsburgu jakýsi Charúvyl s otrandženou hlavou prišiel domov a zadržol ženu. Z besnice len besné skutky pochádzajú.

Zatopil sa staroverský kňaz Peter Dale; tento nedávno z Aradu domov šiel na vozíku do Serbesta. Večer o 8. hodine prišiel k mostu obce, cez ktorý mal prejsť. Povedal paholkovi, aby nešiel na most, nad ktorým veľká voda tiekla. Paholok neposlúchol; sotva boli na prostriedku mosta, keď voda prekotila vozík, a len paholkovi sa podarilo život svoj zachrániť.

Korhelica. V Bpešti paholok Jozef Svelim v opilom stave padol s voza a pod kolesá sa dostal, kde o život prišiel. Ešte len 37 rokov mal.

Bez viery. Kováčsky tovaryš Mikuláš Kaba zastrelil sa v Budapešti; ešte len 25 rokov mal. Kto jako žije, tak aj zomre. Keby bol vieru v Boha pestoval vo svojom srdci, nebol by tak smutnou smrťou prestal žiť.

Srazily sa dva vlaky v Belgicku neďaleko Brüsselu. Dakolko cestovných menšie rany utrpelo.

Zvýšenie platu prosí v zaladskej stolici 12 slúžnych, lebo vraj z 12 sto zlatoviek ročitého platu není sú v stave vyžiť.

Zóla pred novou tlačovou porotou. Vojská súdna stolica, ktorá Walsina oslobodila, usniesla sa, že novú žalobu zadá proti Zólovi a i prosbu zadá, aby Zoľa vynechaný bol z rádu statočnosti.

Zlato. V Baňskej-Štiavnici a v Kremnici na nové bane zlaté prišli.

Čo je v biblii. Istý človek vo Švajčarsku, ktorý veľmi málo roboty mal, vyrátal, že v biblii je 31,173 veršov; 773,692 slov a 8,566,480 písmen. Meno „Jehova“ je 6855 krát spomenuté.

Najstaršie noviny sveta. V Pekingu vychádza časopis „Kin-Pan“ už od tisíc rokov; v tomže meste vychádzajú aj noviny „Tsing-Pao“, ktoré už vyše 1400 rokov vychádzajú na 24 stranách. Tlačovej chyby nikdy není v nich, lebo by každú tlačovú chybu životom zaplatil opraviteľ.

Zmenku zfalžoval. Akýsi Jozef Štern, ktorý sotva je vpísaný do matriky pokrstených, sám si vystavil zmenku na 550 zl. a aj žirantov mená sám podpísal. Lenže v sporiteľni chytrý prišiel na jeho figle, odovzdali ho policajom, ktorí ho do chládku zaviedli. Tedy gšeft nepodaril sa mu.

Fabriku Michala Treskoňa na hospodárske stroje, odporúčame do pozornosti našich ct. čitateľov, jeho oznam je tak v minulom ako v budúcom čísle našich noviniek k čítaniu. Objednávky sa majú adresovať: *Michal Treskoň, Nagy-Bittse (V.-Bytča) Trencsén megye.*

Missionár medzi černosy.

Afrika neleží ďalako od nás; len jedno more treba prebrodiť, aby sme do nej skočiť mohli; ale dnuhá?! Nemá ona takých riek, cez ktoré by lode jej vnútro navštíviť mohly;

a potom od severa Turci, Arabi bývajú, ktorí kresťanovi hneď krk vykrutia.

Okolo nej dosť sa naplávaly lode anglické, francúzske atď. Ale dnuhá sa neopovážily vojsť, lebo rieky veľmi neporiadno teču; a pre ľudí není cesty; černocho ani to nevie, čo je to „vôz“.

Keď teda dnuhá šli europejski, ľudia museli nieť ich veci, za čím sa černosi hrube neubiehali. Títo sú veľmi s málom spokojní. Cez pás si uviažu krátku dolu visiacu šatočku, iného rúcha nepotrebujú; dom je veľmi jednoduchý; oheň lentedy klade, keď komárov chce odohnať. Rozličné ovocie chová černocho bez starosti. Černocho je knivý aj len pohnúť sa; o peniaze on nestojí; pálené a čečky-bečky vábily černochovo najlepšie, aby sa chytili do ťažkej práce nesenia vecí rozličných.

V Afrike ale — keď sa ta i dostal kto — nebolo čo kúpiť od černochovo okrem slonovej kosti, ktorú tiež nemali oni v hojnosti, lebo však elefant není tak častý, jako myš! Keď černosi videli, že europejski kupujú tú kosť, počali sa medzi sebou biť o ňu. A europejski kresťania lakomí ľudí kupovali za ňu, a predávali ich v Amerike za otrokov. Tam totižto úrodná zem potrebovala robotníkov. A toto hnusné kupectvo trvalo dlho. Ešte i teraz je tam viac milionov černochovo.

Lenže i v Asii sú darobáci, Turci a Arabi, ktorí potrebujú moc sluhov a veľa robotníkov; oni teda celkom nemilosrdne a násilne poodvliekali černochovo z Afriky do Asie.

A toto sa konalo nielen na severnej a západnej strane Afriky, lež i na južnej.

Keď asi pred 350 rokami kalvinské kacírstvo i do Holandska sa vteperilo, veľké rozkolenie bolo ustavične medzi obyvateľmi tak, že mnohí posedali na lode a šli do Afriky, kde si tak nadobudli statky, že černochovo jednoducho odohnali a protiviacich postrieľali.

Belosi teda cez mnohé stolytia len zle zachádzali s ubohými černosy, preto vravia títo, že diabol není čierny, lež biely.

Keď kat. missionári ta dorazili, i týchto sa báli, lebo mysleli si, že každý beloch je nemilosrdný; lenže aj tam bývajúci belosi ich nenávideli, zato že po ľudsky zachádzali s čiernymi, ktorých missionári nechceli opeľ, lež ľudmi spraviť.

A z tejto príčiny veľmi málo prospešné je hlásanie slova božieho medzi černocho.

Dnes je to už lepšie. Kupčenie s otrokmi síce ešte trvá, lenže verejno sa to už neopovážia činiť. Najprospešnejšie vystúpil oproti tomu Lev XIII, ktorý všemožne sa vynasnažuje, aby černosi sa čím skôr ku Kristu obrátili.

Doista bude záležať čitateľovi natom, ako sa obracajú misiónári, aby tento cieľ obsiahli.

Čo teraz opíšeme, to sa stalo na východnej časti Afriky. A keď kráľov budeme spomínať, nech si nikto nemyslí na mocnárov. Lebo v Afrike dakto kráľ len jednu obec má pod sebou. A aj černosi nemajú všade jednu reč.

Jedon misiónár píše, že na východnej časti ľud bazumva rečený zo štyroch malých kráľovstiev pozostáva. Jeho slová takto znejú.

7. mája o svitaní sme si sadli na lichvu i s frátrom Maxom. Šesť ozbrojených mladíkov nás sprevádzalo, čo sme i potrebovali proti zbojníkom a pažravým zverom. Viedol nás čierny lekár Lev; hlas trúby sprevádzal naše kroky. I dakolí katecheti boli s nami. Brali sme sa do Utamby, ktorej hlavné kráľovské mesto Igalí bolo pred nami.

Utamba je jedno z kráľovstiev ľudu bazumbvaiskeho, veľmi často bola v ňom vojna. Kráľovia jedon po druhom prišli o život. Aj včulajši kráľ Kutusva len tak zachránil svoj život, že utiekol a nebyval v kráľovskom meste, lež od neho na pol druhej hodiny v Buhajove, kde nas chudák veľmi vďačne zavítal. Trúby hučaly, ozbrojení vážne vykročovali popri nás. I sám Kututva nám prišiel v ústrety. „O jako ma teší, že si ma navštívil“, znel jeho pozdrav. Mňa posadil na trón; fráter Maxim na mojej pravici v prvej ministerskej stolici zaujal miesto, kráľ na ľavom boku. Sluha ale už priniesol krčah s mädivým pivom.

Kututva ma prosil, abych mu zahral na harmoniume, lenže som tento nástroj nepriniesol; vynahradila to trúba.

Prosil ma, abych mu dal liek, žeby ešte toľko žil, koľko rokov mu uplynulo. Ja som mu sľúbil večný život, jestli dobrý bude; on sa rozveselil a z katekismusa všeličo recitoval.

Nato prišli jeho dety, pýtaly ohrázky, ktoré i dostaly, lebo veľmi pekne odpovedaly z náboženstva. Potom ale ešte celý huf detí ma obklíčil a musel som každému obrázok dať. Jedon uneskorený stavec sa ma pýtal, či ho s diablom nechám; abych i jemu dal obrázok.

Dobre nám tu bolo, ale na večer nás čakal kráľ baugonský, Mupaugalala. Cesta naša dlhší čas trvala; už sa svietilo v dedine, keď sme sa zbližovali; slyšali sme i spev ozbrojených, ktorí nás mali vítať. Mupaugalala kráľ v ústrety nám prišiel. Abych prôvod lepšie videl, faklu som zažal, čo veľký dôjem činilo na prítomných.

Na druhý deň skoro ráno povolal kráľ svojich, aby paráda od včerajšej nádhernejšia bola. On v rúchu sa nedelil od poddaných. Kráľová postava je zriedkavo krásna. Okolo

neho sú veľikáši jeho. On nám dakolko oviec daroval a šol domov; i ja som vytiahol látky, a som mu to šol odovzdať s takouto rečou: Mupaugalala, ty si smelý bojovník, ďaleko slyšať chýr tvôj; všade ale spomínajú ťa len so strachom. Boh ale nedovolí, abys ďalej bojoval; poslal proti tebe Nemcov; poslal k tebe i nás, aby sme ťa poučili o tom, kto ťa mocným a smelým stvoril.

Potom som šol s frátrom Maximom sa prechádzať. Kraj je čarokrásny. Dediny sú neie ďaleko jedna od druhej.

Keď je vojna, aj ženy i deti idú s chlapmi. Pri menšej bitke kráľ doma zostane.

Po prechádzke kráľovna stará konala u mňa úctu a doniesla krčah piva. Kráľ veľmi úctive zachádza s ňou. Ona riadi jednu dedinu, zbroj smelo obraca v ruke.

Potom sa vojáci preukazovali, jakí sú obratní! Vrhkosť veľkú dali na javo; ich tanec, pohyby, nápady byly znamenité. Mnoho galiby narobili títo tichým súseďom. Ako sa premenily časy; sám Boh to tak chcel. Tento ľud, čo ho Nemci ukrotili, už nemyslí len na zbojníctvo, lež pokorne i modliť sa vie.

Na druhý deň, keď sme odchádzali, kráľ s množstvom vojakov nás vyprovádzal. Obdaril nás s jedným volom, vyhováral sa, že nám viac dať nemôže, lebo vraj je už po čase zbíjania.

Len pri chotáre krajiny sa rozlúčil s nami, veľmi srdečne ďakoval za návštevu.

O hodinu sme už boli v Rvaze u kráľa unzeireiskeho. Veľmi nádherne nás vítal. „Boh vás doniesol“, volal ľud.

Sotvá sme sa zložili, keď množstvo chlapcov padlo pred nami na tvár. Bolo ich asi štyridsať a prišli slonové kosti predávať celkom z druhej krajiny, o ktorej vyprávali, že mnohí inoverci zostali tam katolíkmí; pod holým nebom v malom dvore som chudákov spovedal.

Večer v prítomnosti kráľa a hodnostárov bola veľká zkuška z katekismusa. Jako radi sa oni učia, jako sa oni obrázkom tešia! Jako túžia za tým, aby aj iných ku Kristu priviedli. Ktorý vie dačo, učí druhých, ktorí nič nevedia.

Sme si ľahli spať; celý kideľ chrobákov nás napadol; my sme museli ustúpiť a pod holé nebo ísť spať; flintu sme sebou pojali, lebo divé zvery nás pokúšaly.

Na druhý deň nás mnohí chceli vyprovadiť, aby sa mohli v ceste od nás poučiť v náboženstve.

Naša cesta nás viedla cez jednu pustatinu, kde ukrutná sila levov a iných pažravých zverov bola. Ubohí ľudia tohoto kraja ešte nevideli belocha, ich predstavený tak sa schoval,

že sme ho nemohli naisti; všetci sa nás báli. O dvoch hodinách sme prišli do hlavného mesta, kde Nzarano kráľ nás súsmevom zavítal. Nenie on zlý človek, ale si ľúbi upiť.

Večer bol katekismus; syn kráľa dobre odpovedal. Jedno dieťa prosilo obrázok; otec ho zabiť chcel, jestli sa opováži modliť. Ono ale ochotnejšie bolo umrieť, nežli pohanom zostať. — Mnoho je tu detí, ktoré prikladnú horlivosť preukazujú, tak že ich srdco plesá od radosti, môžu-li hrdlo vykrútiť modlám.

Asi sto detí sa pripojilo k nám, keď sme sa domov pohli. Krásne spievaly, modlili sa; a šťastlivé boli, že môžu s nami ísť a tak vo viere sa poučiť a upevniť, bár aj domovisko opustiť musely.

My bývame v Ushirombove; náš dom zďaleka sa beľel. Nemuseli sme veľmi dlho ísť, aby sme sa mohli obejmúť s našimi bratmi. Potom ale s povďačnou pokorou sme padli na tvár pred oltárom Ježiša Krista, aby sme sa mu poďakovali za ochranu, ktorou nás v ceste apoštolskej sprovádzal. Dr. Čachtičan.

Do pozornosti objednatel'ov kosy odporúčame oznam Jozef Sohrových kosí, v našom časopise uverejnený, a prosíme ct. čitateľov, aby svoje objednanie čím skorej nám sdělili na objednatelskom hárku k predošlému číslu pripojenom.

DOPISY.

Upozornenie!

Do Turzovky ct. p. p. X. Y. Z. vyslúžení vojaci, z vášho dopisu čítam, a rozumiem to, že ste vzali tvrdý oriešok, na rozlúštenia. To jest, že Berthold Jucker sa skrýva pred vojenskou asentačnou komisiou, a že už po tretí raz sa nedostavil na riadny čas, lež len na doplnujúce asentirovanie ide do Trenčína. — Tam isto iste p. notár a rychtár musia dobre vedieť o veci, ale títo istotne budú liberáli. Lebo pri tých náhradných asentirkach, veľmi ľahko ide, slávnou komisiu oklamať, lebo tam ničo takého, čo by vykričal, či je to ten, ktorého povolali. O tomto vám niečo podobného poviem, čo keď príde na dokázanie s celou mojou veľkou rodinou dokážem, nasledujúci prípad.

A síce ešte za úradovania p. Lehoczského čo hl. slúžneho, neskoršie bol zbankrotovaný Consummista na Vrútkach, a konečnesučiansky ablegát liberál. Jednemu občanovi zdravému a súcemu ku ľzbrani tiež sa nechcelo povinnosti vtasti za dost učiť, pcniazi mal

dost, z Ruskej prišol jako kupec, a premeškal všetky tri asentírky, tak mal byť do Lučenca poslaný ku komisii. Ale čo? tu si bol istý, že jestli sa tam dostaví, že spravodlivosť vojenskej vrchnosti ho bude tuhšie asentirovať, našiel dobrý počiatok s p. notárom, až k Lehoczskému za dvanásť sto zl. sa vykúpiť, spomenutý mal krstného brata na jedno oko slepého v tých rokoch, čo on sám a aj to meno mal Jozef len priezvisko iné, to nejdem menovať, lebo ten slepý je môj bratranec. Tak pred slávnou komisiu do Lúčenca poslali slepého.

S tým dohodnutím, že jestli ho odoberú, dostane vynahradné osem sto zl. a jestli ho zavrú, tiež odmenu že dostane!

Nuž ale samosebou sa rozumie, že veru slepého vojaka tam nechcú, a trestu tiež nemali čo na ňom hľadať, keď bol žobrák. Ale čo sa stalo raz pri assentírke v T. sv. Martine ktosi počal rozprávať o príbehu tom, tak p. Lehoczky dostal strach, a hneď poslal domov p. no'ára oheň hasiť. Tu bolo víchru, ten zdravý sa vybral ďaleko na jarmoky, a ten slepý môj bratranec bol za dva týždne na Vrútkach u mojej sestry skovaný v posteli pod prikryvadlom, tak sa rozčulené mysle druhých mladíkov utišily!!!

To že sa p. vyslúžení volaci stroja oznam urobíť u ministerstva domobrany, to odrádzam, aby tak nepochodili, jako ja. Lebo keby bol vyslaný niekto vec vyšetriť od vysokého ministerstva, dopustím, že by šidlo vyšlo z vreca, ale keď sa to pošle na stolicu a tam zas poveria vyšetrovať súceho liberála, jako moju vec vyšetsoval Consummista a celej záležitosti mrcha základ založí, bojím sa, aby sa nestali obetou tak jako ja.

Ja r. 1891. 29. decembra som tiež podal ponos žalobu na vysoké ministerstvo vnútra, o prechmatech a účinkovaní protizákonnom notára Imricha Vladara a rychtára Jána Belačka zo Sučian, zároveň som aj oznámil Vladára u ministerstva domobrany (honvédstva) jako Vladár pomáhal klamlivým spôsobom od vojenčiny oslobodiť, a síce Ignaca Murček za stopäťdesiat zl. Jána Brlu za päťdesiat zl. a Pavla Matulu za 5 zl.

Záležitosť vyšetroval Vilem Lehoczský a plany základ spravil (liberálne), že to nebolo konca kraja, terajší hl. slúžny Atila Ujhely Belačika oslobodil z pod obžaloby, čís 2953/1894. a notára Vladara odal trestnému súdu, ale štátny zástupca baňskobystrický, pozdvihol proti mne žalobu za verejne pomluvanie úradníka, bár som všetko dokázal, to nič nepomohlo, a tak baňsko-bystrická st. kr. súdna stolica mňa odsúdila na 14. dni do žalára a 10 zl. pokuty a trovy zaplatiť, proti výroku som apelloval ku kr. tabuli, tam mi spustili trestu na polovičku, ani trovy nemusím platiť, proti tomu som ešte apelloval ku osv. kr. Kurii, odvolávajúc sa na moje dôkazy, a aby byly všetky protokole dobre preskúmané, hľa tak sa to deje, všetko znak času!

J. G.

V OŠČADNICIACH, dňa 28. marc, 1898.

Veľactená Redakcia!

Pred jedným mesiacom som vám bol sdelil, jaká premena sa začína v našej obci. Nový život všade, jako by tie vršky a doliny s nastávajúcou jarou osviežily aj ducha kresťanských veriacich. Spolok ten, ktorý sme založili, ohromne raste; za kratký čas vyše 800 údov sa zapísalo, a títo zas nových údoch prítahujú k nemu; aj zo susedných farností sa dávajú zapisovať a odriekajú od páleného. Ruženec je heslom teraz po celej dedine; začínajú živé ruže kvitnúť v srdciach veriacich, a tieto sa vo veniec spájajú k úcte Blah. Panny Marii.

Neviem ešte s istotou, ako sa to tým židom líbi, ale so strany nám vždycky zvest prinášajú, že ich to veľmi omýna. Niektorí tak rozprávajú, že rychtár smelším pomáha najmä, keď sa u nich zabavuje. Nech sa len tak nevyhráza, lebo mu môžeme rýchlo rohy zlámať; keď on nevstúpil, nech aspoň druhých nebalamúti! Ano, čosi nebezpečného musí byť v tomto, keď už aj tá liberálna handra sa začína s Oščadnicami zaoberať, ktorú nikto ani zdarma nechce čítať. Neni to síce hodno, aby sme sa s tou nešerednosťou tam opísanou zaobierali, ale ponač ten dopisovateľ sa odvoláva na to, že dobre zná p. farára a p. kaplána, a že sú oba statoční ľudia, ktorí by dozaista nedovolili, keby vedeli, že istý sedliak, ktorý kedysi vo fare voly pásol (nikdy nepásol voly vo fare) vyučuje po chalupách náboženstvo, toto prevádzať: musíme toho škrečaka zavrútiť, aby sa druhý raz naučil, čo a jako má písať.

On sa odvoláva na známosť s p. farárom a kaplánom. Nuž badáme, kto to môhol byť. Že je ale taký bezočivý a takto sa opováži o nás písať, to sme si nemysleli. Čož myslí ten chudíak, že my ani svoje pomery nepoznáme? Či snáď on nás musí upovedomiť o tom, čo sa deje u nás? Alebo chcel len prachu nasypať do očí jednotlivým krivonosom? Teďa takto?! Tu mu dávame na známosť, že hlúposti a cigáňstva písal o nás, a upozorňujeme ho, aby sa mal na pozore, lebo my mu zasvietime, jak má vlčiu tmú vočiach svojich, pre ktorú nevidí. U nás nevyučuje náboženstvo žiaden „Krk“, ktorého pochtivé meno je Kučák, lež len chodí po chalupách a zapisuje tých, ktorí chcú do Ruženca vstúpiť. Pravda že židia sa aj na toto hnevajú, bár nemajú prečo, lebo s týmto je poverený od nás duchovných, to ale, že by on náboženstvo vyučoval, je podlá lož. Nech len upozorňuje horlivý dopisovateľ tých liberálnych chumajov, ktorí nevedia ani toľko o náboženstve, ako ten „Krk“, a nech dáva rady svoje takým hrkavcom, ktorí len hnusno krkať vedia o viere svojej! Dozaista aj on nevie inšie, len špatno krkať!

S týmto by sme už boli hotoví, Ponač ešte aj do inšieho vopchal nos svoj veľký, aj na toto mu nezostaneme dlžnými. Veľ. p. kaplán Beniač ho trápi;

dokazuje, že on neni žiaden výborný kňaz. Prečo? Preto, lebo kňaza prvou povinnosťou je sväté náboženstvo v školách vyučovať tým viac, lebo je za to platený; on ale podľa toho neboráka nerobí toto, lež v konsume sedí a petrolej predáva. Ba kýho elementa! Neda už ani do školy nechodí p. Beniač, a liberáli ho predsa platia? Naozaj nepochopiteľná vec! Lenivosť mu vyhadzujú na oči, a platia ho. No videl kto takýchto mudrlantov? Nám však sa tak predstavuje vec, že títo zas len cigáňstva pišu, a to také, ktoré ani sami nemajú za pravdu: veď by ho hneď odpravili odtiaľ, koby náboženstvo nevyučoval. Mne sa tak zdá, keď oni lenošia, že aj druhých za leňuchov považujú.

Druhá vec je tá, že miesto bázne Božej politiku vyučuje a nepriateľstvo rozsiera medzi každým, kto neni ľudák. Nevieme, jaké pochopy má ten dopisovateľ o bázni Božej; ale z tohoto dá sa zatvárať, že málo kedy načúval jeho kázne. Nuž takýto človek nech sa neozýva, lež nech čuší, a až potom nech chytá pero do ruky, keď vie už, čo ten, alebo onen kňez kázal. Ja znám dobre p. Beniača, zná ho celý vidiek, ale každý je presvedčený, že nie nepriateľstvo, lež kresťanskú lásku rozsiera. To, že sa liberálom nelíbi, vieme pochopiť; oni by nedbali aj teraz s kňazmi bratričkovať a u nich sa dobre najesť a napiť. Čo židia hovoria, to mnoho neváži; tých je prvou zásadou kšeft a preto im neni po chuti Beniač.

Tretia vec je najsmiešnejšia. Na tejto ozaj môhol by človek od smiechu puknúť. Že vraj jemu sa zdá, že p. Beniač nebol súci v budapeštianskej redakcii za dôverníka, a listy odpisovať. Nuž čo myslí ten neborák, že snáď aj jeho zdanie váži niečo? Ktorý takto píše, toho mienka ma byť tiež za niečo povšimnutá? A potom nevedel listy odpisovať atď.! Ach, ach, kto by si to bol myslel! Mne sa tak zdá, že ten dopisovateľ je výborný chlapák, ale pre vlčiu tmú vždy sa mu inšie zdá, jako je v opravdivosti. „Contra facta non dantur argumenta;“ Nie čo sa niekemu zdá, bere rozvažitý muž do ohľadu, lež čo sa stalo: to je ale každému známo, že nemoc to zapríčinila.

A teraz už poďte a pľeskajte rukama nad výborným mužom, ktorý znevážil aj pána veľkomožného. — Nie on „lež vyššia hlava rozvažuje v čačanskej fare, ba aj matriky vedie.“ — Nuž kto toľko nepravdy popísal, tomu sa dá ťažko aj v ostatnom bode veriť. A že vec sa tak má, dokazuje moje učinkovanie čo kaplána v Čaci, ktorý som nikdy nevidel, že by tá vyššia hlava bola „matriky viedla.“ A za ten čas sa len nejedno dieťa narodilo, ktoré muselo byť do matriky vovedené!

To viem, že veľmi mnoho myslel s týmto dokázať ten ubohý škrabák, keď vtiahnul aj slečinky do tejto veci, ale sa pomýlil a prehrozne zklamal. Tu sa dá vidieť, jakí majstri sú liberáli; oni všetko naopak berú a nič inšie nemajú pred sebou len potupiť náboženstvo. Len pomáľ, lebo ich naučíme móresu! S úctou:

Ján Kempný.

Sbierka milodarov

na ciele slávnostnej poklony koncom XIX. a počiatkom XX. storočia vydržiavať sa majúcej.

(Pokračovanie).

V predošlom čísle vykázaná summa 801 kor. 26 hal.; Fr. Žemia (Beregseg) 2 koruny; Ján Korbelič (Stupava) 2 kor.; Ján Pik (Prievidza) 7 kor. 60 hal.; Ján Martan (Fort William, Amerika) 4 kor. 60 hal.; do hromady: 817 kor. 46 halierov.

V Budapešti, 15. apríla r. 1898.

Dr. Jozef N. Janda.

Vyobrazenie.

Smutný je osúd vdovy, lebo málo má dobrých priateľov. Tej najväčšej neistote je vystavená. Tá starosť, ktorá prv medzi dvoma bola rozdeľená, celá leží na nej. Nielen živiť, lež i cvičiť nechať musí svoje deti. Oh kto by bol v stave vysloviť jej starosť!

Keď ale jej srdco až tak napínané je žiaľom a úzkosťou, so svojim dieťaťom, čo darom Božím sa teší. Za dieťa žije, pracuje, trpí a trápi sa. Toto dieťa je jej pofechou. Vďačne sa stará naň.

Prosté a figliarske nápady.

Sudca: Či sa nehanbíte; pozriteže len, však je vaša žena samá rana.

Manžel: Nuž prosím pekne, však len musí dakto vyfasovať v bitke!

— Vidíte, pri železničných nehodách najlepšia je prítomnosť ducha.

— No ja aj dačo lepšieho bych vedel.

— A čo je to?

— Nuž vzdialenosť tela.

— *Otec:* No čo ti povedali pri tej assentírke?

— *Syn:* Že bych ja bol ten najsvätejší chlap a šuhaj, kebych hrbatý a krivý nebol.

Lekár: Čo ste si mysleli, pán plukovník, keď ste prvého človeka zabili?

Plukovník: Ja? .. celkom pokojný som bol .. Nuž a vy?

Cudzí: Čo dostanete na hodinu?

Fiaker: Jeden zlatý 50 kr.

Cudzí: Dľa knižky len 80 kr. vám patrí.

Fiaker: No vtedy si do knižky sadnite.

Je to pravda, že si si takú malú za ženu vzal?

Je veru!

A prečo?

Nuž keď už musí mať človek dačo zlého, nech je to menšie.

Žobrák: Pán veľkomožný už týždeň som nejedol poriadneho obeda.

Pán: Zavolať bych vás k obedu, lenže dnes moja pani varila. . . .

Keď Icik pána hrá. Icik (ored kassou na železničnej stanici): „Čo stojí do Vrútok karta na prvú klasu?“

Kasír: „Čo sa sputujete, veď aj tak pojedete na tretej.“

Icik: „Nú, pravda že pôjdem na tretej: ale prečo by som si raz nezahral na pána a prečo by som sa nespýtal, čo stojí karta na prvú klasu?“

ODKAZY REDAKCIE.

Rozzival už nenie správcom klerikov;
12. apr. vypovedal mu knieža prímaš.

Pašie na kvetní nedelu a veľký piatok možno objeť nať v Trnave u Spolku Sv. Vojtecha. — *J. L. B. vo Vrbovom.* Predplatok vyprší koncom júna. — *Šaštín. S Kov.* Druhý raz píše zreteľnejšie a len na jednu stranu tej istej karty, tak uverejníme vaše riadky. — *Zvedavý.* Deo *Ludovít Kossuth* len v maďarskej a nereckej reči dostať. — *Bahoň.* Pravdaže je to žid, a to k tomu kapitalnym, kozáku podobným nosom. — *M. Janega. Bošaca.* Nasledujúce žreby vám vyšly: 53500, 3991, 69619. A síce na každý je vyťahnuté 200 korun. — *Vlčkovany,* nevyšly. — *J. Osl. Piešťany* jestli je to maďarský žreb, tak nevyšiel. — *Cačan.* Ďakujeme. Osvietený pán by to skorej mohol pýtať: ktorý je tam pečený-varený. Ináče chcete-li to od oltárneho spolku mať, písebnú prosbu treba zadať. — *J. Dornyyik.* Ponevác vo vydavateľstve premena sa stala, zas je do sýtosti galib; dľa expedície predplatiť by ste mali. To viete, že redaktora okrem osnovy do ničoho nič, ani za nič nemôže.

Štefan Tandel Ružomberok, *Jozef Horváth* Kremnica, *Barbora Polyánszky* Kamenolom, *Andrej Kurcsoň* Sa'gótárja, *Jozef Vellik* Zvolen. Vaše čísla nazpäť prišly. Prosíme odpísať, či ste ich vy poslali nazpäť alebo svevolnosť pošty tak zakročila.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je urovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo.* Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u poštovej, direkcii. Veď to potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osov, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyslné.

Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov „Krešťana“, aby ráčili dopisy v nedeľu, alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

Knižná polica.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík. Dvojmesačník. Gena 1 zl. Vrele odporúčame.

Príprava ku sv. spovedi a prvému prijímaniu. Poslovenčí dr. Jozef Janda. Cena viaz. 15 kr.; broš. 10 kr. Vrele odporúčame toto výborné dielo, ktoré Lujza Čery v Budapešti vydala.

Mesačník „Naša Nádej“ rečený vrele odporúčame ct. čitateľom. Obyčajne na 24 stranách on vychádza každý mesiac. Tieto sošity majú za cieľ rozširovať poklonu k prev. Sviatosti Oltárnej. Cena na celý rok 80 kr. Zvlášte duchovným a ruženským spolkom ich odporúčame do priazne.

„Veľká Novina“, čili la saletteské proctvo, ktoré vzťahuje sa na koniec sveta, a ktoré Panna Maria dvom pastierskym deťom sdělila. Cena 25 kr. — **Veľká pliaga sveta.** 120 strán obsahujúce dielo toto vysvetľuje veľkú novinu. Opisuje boj Ancikrista s Eliašom a Henochom, opisuje i to, v jakom tele budeme vzkriesení, kde budeme bývať, čo budeme jiest atď. Cena 70 kr. — Tieto diela razom objednané stoja 80 kr. Vrele ich odporúčame.

Budapeštianske obchodné zprávy.

1. **Zbožie.** Pšenica (žito) banátske 00—00. — Od Tisy 12.85—13.65. — Od Pešti 12.80—13.60. — Zadunajské 12.85—13.65.

Raž 8.75—8.85.

Jačmeň na krmenie 6.60—6.90. — Do pálenia 7.00—7.50. — Na pivo 8—9.50.

Oves 6.85—7.18.

Kukurica 5.30—5.35.

2. Múka.

0	1	2	3	4	5	6	7
20.00	19.70	19.50	19.20	18.90	18.50	18.20	16.60
			7½	8			
			14.00	8.40			

Otruby fajnové 4.70, grobovité 4.60.

3. **Strovy.** Veľká biela fizula 6.75. — Malá 7.50. Hrach 8.50. — Pšeno 4.75—5.50. Konopné semä 7.25—7.50.

4. **Semä na sejbu.** Červená jatelina 38—45 zl. Staré semä 34—38 zl. — Lucerna 40—50 zl. — Baltacim 13.—13.50. — Muhar 5.75—6 zl. Ladník 6—6.25.

5. **Hyd a vajca.** Kura 60 kr. — Sliedka 70 kr. — Kapún 1 zl. — Morka 2.80. — Krmená hus 3.60. — Kačka 1 zl. — Krmená kačka 1.50. — Vajca 6—7 kusov 20 kr., 32—34 kusy 1 zl.

6. **Svine.** Prasce 1 pár 120—180 kilov 49—51 zl. Staré, 1 pár 400—500 kilov 47—49 zl.

7. **Telce.** Živé 40—46 kr. kilo. Sekané mäso 55—60 kr. kilogram.

8. **Masť a slanina.** Sviňská v sudoch 57—59 zl. — Bielotabuľová 53—55 zl. (v troch kusoch). — Udená slanina 58—59 zl.

9. **Remeň funtový** od 14—18 kl. terey 142—144.

10. **Kraviny** vrázkované 5—6 kilové 170—175.

11. **Tefaciny** barnavé 10—13 kl. 390—420.

12. **Potrava.** Seno. Lúčne seno 1.80—2.30 kr. — Slama. Na postielanie 1.40 kr. — Žup 1.60 kr.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický cent stojí 6 zl. 50 kr.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE LEN VYDAVATEĽSTVO „KREŠŤANA“ PRIJÍMA.

TLAČIAREN

SVÄTEHO GERHARDA

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. knazstva a obecných predstavenstiev na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Prosíme pozor dať.

V Maďarságu veľmi je rozšírené v obchode zavratníctvo a ziskuchtivosť. Od tej doby čo som s kosou „sv. Antona,“ ktorej chýr rozšíril sa po celej krajine, zavratníkom trochu na prsty klopol, všemožnými figľami napodobňujú ju a prevádzajú ľudí, že ich ľahký tovar je kosa „sv. Antona,“ proti tomu osvedčujem sa, že v Maďarságu nedržím ani jedateľa ani podomníka. Opravdivá kosa „sv. Antona“ len u mňa môže sa dostať.

Ctené vidiecke obecnstvo nemôže sa zaobísť bez jedného nástroja, bez kosy. Dobá kosa je poklad; zlá kosa je taká ostuda, ktorá ani toho nenie hodná, aby sme ju do ruky chytli. Každý to dobre vie, a predsa mnohí slepo veria zriedkavými líškavými výrazy vychválenými kosáma týmto dopieravým odpredavačom. Toto je tá jediná kosa, ktorá doposiaľ nad všetko očakávanie úplne vyhovela žiadost kupovačov.

Kosa „Sv. Antona“

právne zaslúži byť menovaná kosou ľudu, ako ju na mnohých miestach menujú.

Toľkých a takých uznaní pôvod je ten, že je ona trváca, ani pritvrdá, ani primáká neni a podivuhodne ľahká.

Kosa je tenká, ale hrdlo má mocné, šikuje sa ona do ruky obyčajného kosca; nemusí sa kováčovi poslať, aby jej zohol hrdlo, ponevác následkom tohoto obyčaje zmäkne zadná časť kosy.

Vela gazdov následkom chybného kuvania aj tú najlepšiu kosu pokazia. Pri kose „sv. Antona“ nemôže sa to stať, ponevác ona už vo vykuvanom a vyprobovanom stave dostane sa do ruky kosca.

Po jednom kuvaní aj behom viac dni dobre kosí kosa „sv. Antona“ a po jednom brúsení aj na 150 krokov sa dá s ňou dobre kosiť aj tá najtvrdšia brehová tráva.

Za každý kus dobre stojím; nezodpovedajúci premením.

Ceny kosí „Svätého Antona“.

Zdĺžka emtrov:	70	75	80	85	90	95	100
Cena kusa	zl. 1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30

Amerganský kosový kameň je veľmi zodpovedajúci tomu ciehu. Cena 25 kr., 10 kusov 2 zl. Strieborna-ocelová habka s kladivkom v skovadle 85 krajciarov. — Ocelové kosáky „sv. Antona“ po kuse 35 kr., 10 kusov 3 zl. — Pri objednaní 5 kosí, franko, pri objednaní 10 kusov jedenásty sa pričíní. **Jozef Sohr v Somogy-Szille.**

Kosa len vtedy je opravdivá, jestli na stupni je môj obranný znak, na tabuli ale toto sa dá čítať: **Ocelová kosa sv. Antona Sohra.**

Obrázkový cennoslov zdarma.

Krajinský
sústredný sklad kresťanských potravných spolkov.
Budapešť, IX., Ferencz-körút 16.

Telefon 61—59.

Svätého — Gerharda

Telefon 61—59.

TLAČIAREN a VYDAVATEĽSTVO KNÍH

BUDAPEŠŤ, VIII. OKRES, PRÁTER-ULICA 44.

odporúča sa na vystavovanie tlačových dielov a síce: týždenníkov, kníh, cennoslovov obežníkov, povolaní kariet oddania sa, tanečných poriadkov, náročných oznamov v utešenej podobe a lacnej cene.

Vidiecke objednávania hneď sa prevedú.